

การจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล

Educational Approaches of Santi Asoke Buddhist Organization

in the Digital World

กิตติพงษ์ แซ่เจียว

Kitipong Saejiaw

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

E-mail: jiang_chiyomi@hotmail.com

Received November 15, 2020; Revised December 4, 2020; Accepted March 10, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของสันติอโศก และ 2) เพื่อศึกษาทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต, การจัดการศึกษาของสันติอโศกและโลกดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสันติอโศกจำนวน 20 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์ การประพจน์ปฏิบัติชีวิตให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อเป็นผู้พันทุกข์จากกิเลส เป็นผู้รู้เท่า เชิงลึกมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยและทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการศึกษาของสันติอโศกเป็นศึกษาตลอดชีวิตแก่สมาชิกทุกเพศทุกวัยและประชาชนทั่วไป สันติอโศกเชื่อมั่นมนุษย์เป็นผู้มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองทั้งความรู้ ความสามารถทัศนคติ นำไปสู่ทันโลกและเป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยควบคู่ผสมผสานกัน แม้ว่าปัจจุบันโลกดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต สันติอโศกยังคงมีปรัชญาความเชื่อ แนวคิด เป้าหมายไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากแต่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับสมาชิกและประชาชนให้เหมาะกับยุคสมัยของโลกดิจิทัลบางในบางประเด็น 2. ทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา 2) เพิ่มปัจจัยการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ตระหนักถึงความจำเป็นของดิจิทัล 4) พัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง 6) สร้างโอกาสผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ 7) การจัดองค์ความรู้ 8) พัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 9) พัฒนาผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; สันติอโศก; โลกดิจิทัล

Abstract

The purposes of this study were as follows: 1) to study the problems of Educational Approaches of Santi Asoke; and 2) to study the direction of Educational Approaches of Santi Asoke Buddhist Organization in The Digital World. The study was a qualitative research. The researcher studied from key informants which were 20 people of confederate Educational Approaches of Santi Asoke Buddhist Organization. They were selected by key informants the instrument for collecting data were in-depth interviews, Analysis data by descriptive content analysis methods. The research results were found as follows: 1. The Santi Asoke Buddhist Organization has Educational Approaches by lifelong education for all members, including but not limited to genders, all ages, and the general public, believe in human' potential, human can develop knowledge, ability, attitude for making Better life. The ultimate purpose in life is to enter delivered from suffering that determines a cha of suffering by using formal education, non-formal education, and informal education. However, the impact of digital transformation having on today's society and lifestyles. The Santi Asoke Buddhist Organization has our philosophy, beliefs, ideas, and goals that remain unchanged which the learning styles of education management for everyone could be adapted to be suited with the era of the digital world; and 2. The direction of Educational Approaches of Santi Asoke Buddhist Organization in the digital world were 1) awareness of education, 2) access, 3) awareness of digital, 4) digital literacy, 5) self-direct learning, 6) opportunity, 7) knowledge management, 8) environment learning, and 9) development facilitator.

Keywords: Educational Approaches; Santi Asoke Buddhist Organization; The Digital World

บทนำ

พัฒนาการของบ้านเมืองในปัจจุบันนั้นเกิดมาจากการเรียนรู้ของมนุษย์ในสังคม ที่พยายามปรับตัว แก้ปัญหาที่ประสบเจอเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างดีขึ้น เหตุผลหนึ่งของความจำเป็นที่ต้องปรับตัว เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่ว่าด้วยสาเหตุจากธรรมชาติหรือสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์เอง ส่งผลกระทบบอกให้เกิดปัญหาต่อชีวิตดังนั้นมนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์ต้องเจอตลอดเวลา ยุคสมัยปัจจุบันหรือที่เรียกว่า “โลกดิจิทัล” ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา (สตีฟ แคลส, 2561)

ด้วยการพัฒนาด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีการเชื่อมต่ออุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตของมนุษย์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet of Things) อีกทั้งในระยะเวลาอันใกล้นี้โลกกำลังสู่การเชื่อมโยงอุปกรณ์ทุกอย่างกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet of Everything) ซึ่งโลกดิจิทัลก่อให้เกิดนวัตกรรมที่สนองตอบต่อความสะดวกสบาย ทั้งการสื่อสาร การเดินทาง การทำธุรกรรมทางการเงิน การดำเนินชีวิต รวมถึงรูปแบบของการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นในอดีตจากการศึกษาเรียนรู้จำเป็นต้องนัดกับผู้สอน ออกเดินทางจากที่พำนักไปพบผู้สอนเพื่อเรียนรู้ ซึ่งหากเรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน อาจจำเป็นต้องเสียเวลาในการเดินทางเป็นอย่างมาก หรือหากผู้สอนไม่สะดวกในช่วงเวลาดังกล่าว ย่อมเป็นการเสียโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Phrapalad Somchai Payogo (Damnoen) et al., 2020) แต่ปัจจุบันโลกดิจิทัลได้เข้ามาช่วยลดอุปสรรคที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ การเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้แก่นมนุษย์ทุกคน ช่วยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่อย่างไม่จำกัดทุกเวลาและเป็นปัจจุบัน ดิจิทัลกำลังส่งผลทำให้สถานการณ์โลกและสังคมมนุษย์เปลี่ยนไป อาชีพบางอาชีพถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะที่มนุษย์มีอยู่ในปัจจุบันอาจจะไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล

การศึกษาเป็นสิ่งที่ประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยใช้เป็นเครื่องมือเตรียมคนในประเทศให้มีความพร้อมในการใช้ชีวิตหรือปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย สถานการณ์และบริบทสังคมวัฒนธรรมของชุมชนสังคมประเทศนั้น ๆ (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2559) การจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชน สังคม ประเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ดีขึ้นมีการแก้ไขให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสถานการณ์เปลี่ยนไป เพื่อให้ยังคงช่วยอำนวยความสะดวกให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะ ความประพฤติ ทศนครติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและนำไปสู่การขับเคลื่อนชุมชน สังคม ประเทศ สามารถสืบทอดรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่งดงามของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป (Phrapalad Somchai Payogo (Damnoen) and Phumphonkhochasorn, 2020)

การดำรงอยู่ของเทคโนโลยีดิจิทัลเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์นี้ ส่งผลให้พฤติกรรมของคนสำหรับประเทศไทย ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2560 พบว่าผลการสำรวจประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ประมาณ 63.1 ล้านคน พบว่ามีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 19.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 33.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 52.9 และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 55.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 88.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) และจากการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 จากผู้ให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจจำนวน 17,242 ราย พบว่าคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 22 นาที โดยที่กิจกรรมออนไลน์พบมากที่สุด ได้แก่ Social Media เช่น Facebook, Line, Instagram มากที่สุด รองลงไปได้แก่ ดูหนัง/ฟังเพลงออนไลน์, ค้นหาข้อมูลออนไลน์, รับ-ส่งอีเมล,

ชำระเงินออนไลน์, อ่านหนังสือ/ บทความออนไลน์, ซื้อสินค้า/บริการออนไลน์, ติดต่อสื่อสารออนไลน์, เล่นเกมออนไลน์ และใช้แอปพลิเคชันถ่ายทอดสด (Live) กลุ่มคนที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉลี่ยมากที่สุดต่อวันคือกลุ่มคนวัยทำงานที่ต้องมีการใช้อินเทอร์เน็ต ในการทำงานและ Gen Z ที่เป็นกลุ่มวัยเรียนเติบโตมาในยุคดิจิทัล (Digital Native) จึงมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างดี มักใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ เล่นเกม ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและกิจกรรม ตลอดจนติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ ส่วนกลุ่มคนที่เกิดก่อนหน้านั้น (Digital Immigrant) สนใจและมองเห็นประโยชน์จึงหันมาศึกษาและเรียนรู้พื้นฐานการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ปรับตัวในการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ (ชลธิป ชาญชัยฤกษ์, 2558) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบทั้งส่วนบุคคล องค์กร ชุมชนสังคมและประเทศอย่างเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นทุกระดับจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล

ในปี 2563 เป็นปีแห่งการครบรอบ 50 ปี ของการเริ่มก่อตั้งกลุ่มสันติอโศก ที่เริ่มรวมกลุ่มโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา พัฒนาตนเองกระทั่งมีลักษณะของการเป็นองค์กรและชุมชนกระจายตัวอยู่ในประเทศไทยหลายจังหวัด มีความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติดำเนินชีวิตเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทำหน้าที่จัดการศึกษาเผยแพร่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระตามแนวคิดของตนเองให้กับสมาชิกที่เป็นผู้ใหญ่ เยาวชนและบุคคลทั่วไป ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเริ่มเข้ามามีอิทธิพล ผลต่อสมาชิกของสันติอโศกมากขึ้น ช่องทางในการเรียนรู้เริ่มเปลี่ยนไปต้องพึ่งเทคโนโลยีมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการทบทวนผลและกระบวนการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสันติอโศก และศึกษาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับยุคสมัยข้างหน้าต่อไปร่วมกัน ด้วยมีเป้าหมายในการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมชุมชนของสันติอโศกตามหลักพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไปได้อย่างไร

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล เพื่อช่วยให้กลุ่มสันติอโศกมีทิศทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทยที่ได้มีแผนพัฒนาประเทศและทิศทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน เกิดความสมบูรณ์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืน สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันดีงามในการดำเนินชีวิตด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และยังช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามแนวคิดของกลุ่มสันติอโศก เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายและความต้องการพัฒนางานด้านการศึกษาทั้งของกลุ่มสันติอโศก ชุมชน สังคมและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของสันติอโศก
2. เพื่อศึกษาทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

การรวมตัวกันของมนุษย์เป็นสังคมชุมชน โดยที่การอยู่ร่วมกันของคนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุขในสังคม “การศึกษา” เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขัดเกลาของสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมเกิดการเรียนรู้ ได้รู้ จัดบรรทัดฐานของสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความคิด สติปัญญา ที่จะได้นำไปใช้แก้ไขปัญหา ทำมาหาเลี้ยงชีพและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2555)

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ได้นำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สำหรับการนำไปสู่ การพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมให้ บุคคลสามารถได้เรียนตามศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้เป็นการสนองความต้องการ ในการเรียนรู้ของบุคคล (อาชัญญา รัตนอุบล, 2557) โดยลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิตประกอบไป ด้วย 3 ลักษณะได้แก่ 1) การเรียนรู้ของบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไม่สิ้นสุด แม้หลังจากพ้นจาก การศึกษาในระบบแล้วบุคคลยังคงต้องดำเนินการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ของบุคคล นั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล เนื่องจากจำเป็นต้องใช้สมรรถนะที่จำเพาะเจาะจงมากขึ้น โดยจะเน้นด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัยเป็นสำคัญ 2) การเรียนรู้ขององค์กร เป็นการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการทำงานในองค์กรของบุคคล โดยสนับสนุนให้องค์กรได้อำนวยความสะดวกให้ บุคคลได้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษาร่วมกันในองค์กรอย่างต่อเนื่อง 3) การเรียนรู้ ของชุมชน เป็นการทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้ โดยการนำทรัพยากร ทางการศึกษาที่มีอยู่ในชุมชน มาใช้อย่างคุ้มค่าเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและชุมชน ทั้งนี้ การเรียนรู้อยู่ทั้ง 3 ลักษณะ จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อให้ทุกคนสามารถได้เกิดการเรียนรู้

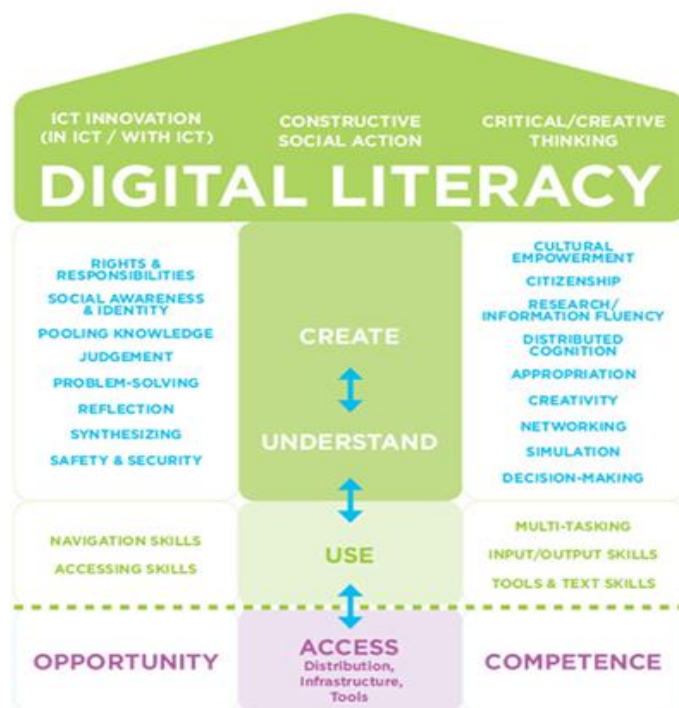
การศึกษาตลอดชีวิตเป็นรูปแบบของการศึกษาที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต นับตั้งแต่วัยแรกเกิด จนกระทั่งสิ้นชีวิตที่ครอบคลุมการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ที่เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดย การศึกษาตามอัธยาศัยมีลักษณะสำคัญคือ ไม่มีหลักสูตรไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มี การลงทะเบียนและไม่มีการสอบ การเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ อีกทั้งไม่ จำกัดเวลาเรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) ที่มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้เรื่องที่เป็น สภาพปัจจุบัน เพื่อการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน มีเวลาเรียนที่ยืดหยุ่น การศึกษาในระบบ (Formal

Education) ที่มีโครงสร้างชัดเจนแน่นอน มีการแบ่งชั้นเรียนตามอายุจัดการเรียน การสอนตามลำดับชั้น มีหลักสูตร เวลาเรียนที่แน่นอน มีการวัดผลประเมินผลเพื่อรับประกาศนียบัตร

คนไทยในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลสารสนเทศในชีวิตเป็นอย่างมากและมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่หันมาทำธุรกรรมหรือกิจกรรมจากที่เคยทำแบบออฟไลน์เปลี่ยนเป็นผ่านช่องทางออนไลน์ในหลายด้าน ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ตลอดเวลา การเดินทางคมนาคม สุขภาพ เครื่องใช้ต่างๆในชีวิตรวมไปถึงการแสวงหาสิ่งที่สนใจที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดิจิทัลได้เปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตและสร้างความคาดหวังมากมายให้กับมนุษย์ Digital of Things (อุไรพร ชลสิริรุ่งสกุล, 2557) ปัจจุบันการพัฒนาของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีผลทำให้โอกาสในการมีส่วนร่วมระหว่างกันเพิ่มมากขึ้นเกิดสังคม ชุมชนและกิจกรรมการทำงาน การเรียนรู้ ตลอดจนโอกาสในการต่อขยายโอกาสทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้นผ่านช่องทางการสื่อสารเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งคนเรานั้นจำเป็นจะต้องมีความรู้ดิจิทัลเพื่อสำหรับใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดและปลอดภัย แม้ว่าคนที่เกิดในยุคดิจิทัล (Digital Native) จะมีความสามารถทักษะในการใช้งาน แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่าจะมีวิจารณญาณใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย ดังนั้นการรู้ดิจิทัลจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้งานความสามารถในการคิดตัดสินใจใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและอย่างปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาตลอดชีวิตรวมถึงชีวิตในการทำงาน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

หากกล่าวถึงการรู้ (Literacy) ความหมายทั่วไปที่รู้กันคือ ความสามารถในการอ่านและเขียนร่วมกัน แต่ในปัจจุบันมีคำที่กล่าวถึงกันมากคือ การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) อันหมายถึงการอ่านและเขียนข้อความในรูปแบบดิจิทัล เช่น ความสามารถในการอ่าน รับข้อมูลหรือการเขียน นำเข้าข้อมูลข้อความรูปภาพดิจิทัล ผ่านอุปกรณ์สื่อสารดิจิทัลได้ รวมถึงความรู้ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญและการใช้งานของเทคโนโลยีได้ ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลข่าวสารในโลกดิจิทัลได้ ความสามารถในการสร้างความหลากหลายของเนื้อหาที่มีการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ทักษะและความรู้ที่จะใช้งานซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ที่หลากหลาย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2563) ได้ให้นิยามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy หมายถึงทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 9 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมนำเสนอ 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 9) การใช้งานดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ด้วยเป้าหมายคือการพัฒนานักคิดและผู้เรียนรู้ซึ่งสามารถเข้า

ร่วมสังคมในวิธีที่มีประสิทธิภาพ ทักษะและความสามารถทั้งหมดดังกล่าวจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัล

ภาพที่ 1: Digital Literacy Model (Mediasmarts, 2020)

ความสามารถสำหรับการรู้ดิจิทัลเบื้องต้นจำเป็นที่จะต้องกระจายโอกาสในการเข้าถึงอุปกรณ์เครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตและจะนำไปสู่การพัฒนาการรู้ดิจิทัลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) และสร้าง (Create)

1. ใช้ (Use) หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ สู่วิธีขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ เลิร์ชเอนจิน (Search engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีอุบัติใหม่ เช่น Cloud computing

2. เข้าใจ (Understand) คือทักษะที่จะช่วยผู้เรียนเข้าใจบริบทและประเมินสื่อดิจิทัล เพื่อให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอะไรที่ทำได้และพบบนโลกออนไลน์ จัดว่าเป็นทักษะสำคัญและที่จำเป็นที่จะต้องเริ่มสอนเด็กให้เร็วที่สุดเท่าที่พวกเขาเข้าสู่โลกออนไลน์ เข้าใจยังรวมถึงการตระหนักว่าเทคโนโลยีเครือข่ายมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและมุมมองของผู้เรียนอย่างไร มีผลกระทบต่อความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับโลกรอบตัวผู้เรียนอย่างไร เข้าใจยังช่วยเตรียมผู้เรียนสำหรับเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ผู้เรียนพัฒนาทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือและแก้ไขปัญหา

3. สร้าง (Create) คือความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย การสร้างสื่อดิจิทัลเป็นมากกว่าแค่การรู้วิธีการใช้โปรแกรมประมวลผลคำหรือการเขียนอีเมล แต่มันยังรวมความสามารถในการดัดแปลงสิ่งที่ผู้เรียนสร้างสำหรับบริบทและผู้ชมที่แตกต่างกันและหลากหลาย ความสามารถในการสร้างและสื่อสารด้วยการใช้ Rich media เช่น ภาพ วิดีโอ และเสียง ตลอดจนความสามารถในการมีส่วนร่วมด้วย Web 2.0 อย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ เช่น Blog การแชร์ภาพและวิดีโอ และ Social media รูปแบบอื่นๆ

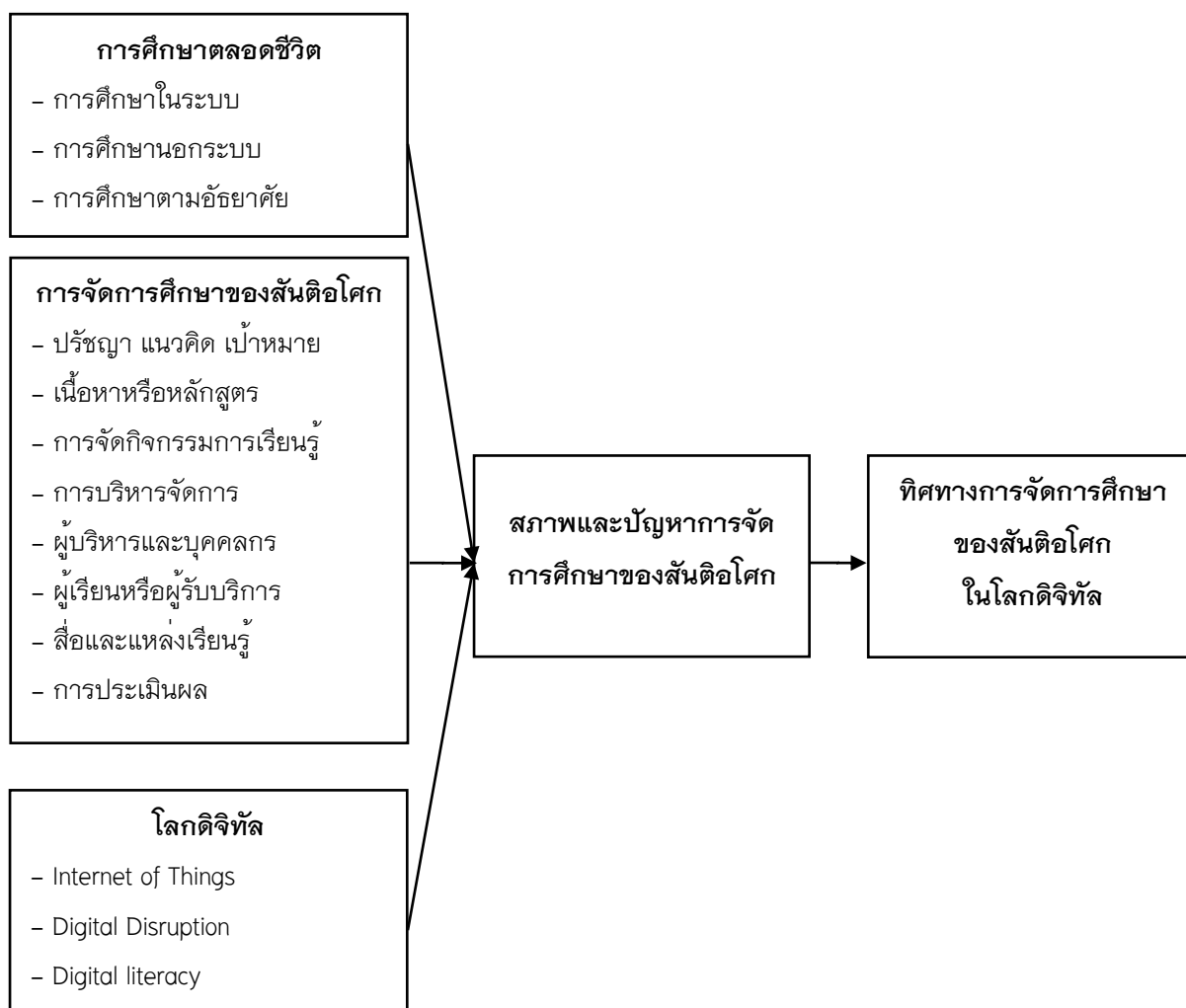
สันติโสภณ เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้คนที่สนใจในพุทธศาสนารวมตัวเป็นหมู่กลุ่ม สร้างชุมชนมีวิถีชีวิตที่เป็นของตนเอง ก่อให้เกิดวิถีชีวิตชุมชนมีความตั้งใจหลักคือ การศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามแนวทางของ สมณะโพธิรักษ์ (สัมภาษณ์, 2563) และนำมาร่วมกันปฏิบัติธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนสังคมมีวิถีชีวิต ความคิดความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากสังคมอื่นๆทั่วไป ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย หากแต่มีความเชื่อหรือหลักดำเนินกิจกรรมในชีวิตร่วมกัน คือ “บุญนิยม” ด้วยมีเป้าหมายในการสร้างสังคมบุญนิยม

ด้วยแนวคิดของสันติโสภณนั้นมีความต้องการที่จะสร้างค่านิยมใหม่โดยการใช้คำว่า “บุญนิยม” เข้าร่วมกับกิจกรรมของชีวิต เช่นเดียวกับการศึกษาที่ใช้คำว่า “การศึกษาบุญนิยม” ซึ่งบุญนิยมหมายถึง ชื่นชมยินดีในการทำความดี ชำระกิเลส ดังนั้นการศึกษาของสันติโสภณนั้นจึง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เล่าเรียน ฟังฝน อบรม พัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ เกิดความเจริญงอกงาม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีหลักการ ทศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม มีศีลธรรมคุณธรรม อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม ประสบการณ์การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ชื่นชมยินดีในการทำความดี ชำระกิเลส อันเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

สรุปภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลที่รุกเราเข้าทุกที่ทุกเวลาไม่มีกำแพงกันส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนไม่เว้นแม้แต่สันติโสภณ การปรับตัวในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสมาชิกและผู้สนใจอย่างเหมาะสมกับโลกดิจิทัล เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปรับ โดยยังคงไว้ซึ่งปรัชญาแนวคิดเป้าหมายของตนเองไว้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต, แนวคิดการจัดการศึกษาของสันติโสภณ, องค์ประกอบทางการศึกษา, การรู้ดิจิทัล, แนวคิดโลกดิจิทัล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2: กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล” ในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสันติอโศก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสันติอโศกทั้งในฐานะผู้จัดการศึกษาและผู้รับบริการทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี รวมเป็นจำนวน 20 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและแบบสังเกตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ของผู้เชี่ยวชาญ โดยต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงนำไปใช้ในการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยทำการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยทำการติดต่อขออนุญาตผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย ในวันสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการเตรียมความพร้อมโดยการทบทวนประเด็นคำถาม ตามแบบสัมภาษณ์และใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง ช่วยเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้อาสรูปและวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยข้อมูล

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ดังนี้ 1) การจัดระเบียบข้อมูล 2) การจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล 3) การให้รหัสข้อมูล 4) การแสดงข้อมูล 5) หาข้อสรุป การตีความและการตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาของสันติอโศกมีการดำเนินงานด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต แก่สมาชิกทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เด็กเยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงวัยและประชาชนทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษา ซึ่งมีบทบาทสถานะที่แตกต่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นนักบวชซึ่งมีทั้งชายและหญิง นักเรียนนักศึกษา สมาชิกชุมชนมีอาชีพที่หลากหลายด้วยความเชื่อว่ามีมนุษย์นั้นเป็นผู้มีความสามารถศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองทั้งความรู้ความสามารถทัศนคติ นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติชีวิตตนให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เป็นผู้ที่พ้นทุกข์จากกิเลส ให้เป็นผู้รู้เท่าทันโลกและเป็นผู้วิเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้ (โลกุตระ โลกวิทู โลกานุกัมปา) โดยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและได้ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควบคู่ผสมผสานกันในการพัฒนาสมาชิก แม้ว่าปัจจุบันโลกดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตและรูปแบบการดำเนินชีวิต แต่สันติอโศกก็ยังคงมีปรัชญาความเชื่อ แนวคิด เป้าหมายไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากแต่ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสมัยที่โลกได้ถูกกระแสดิจิทัลทำลายการเรียนรู้รูปแบบเดิมและถูกแทนที่ด้วยรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้ใหม่จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับสมาชิกและประชาชนผู้สนใจให้เหมาะสมกับยุคสมัยของโลกดิจิทัลบางในบางประเด็น

ปัญหาการจัดการศึกษาของสันติอโศกที่ควรได้รับการเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา 2) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การตระหนักถึงความจำเป็นของดิจิทัล 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล

2. แม้สันติอโศกจะเป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในวัฒนธรรมเรียบง่าย ไม่หลงใหลในเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอะไรที่เกินความจำเป็นในชีวิต แต่ด้วยโลกดิจิทัลที่กำลังรุกเข้ามาในสังคมของสันติอโศกและกำลังก่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของสมาชิกของสันติอโศก ทำให้มีความ

จำเป็นที่จะต้องปรับตัวปรับทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา 2) เพิ่มปัจจัยการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้ดิจิทัล 4) พัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง 6) สร้างโอกาสส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์ 7) การจัดองค์ความรู้ 8) พัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 9) พัฒนาเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาของสันติอโศกมีการดำเนินงานด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิตแก่สมาชิกทุกเพศทุกวัย โดยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และได้ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผสมผสานกันในการพัฒนาสมาชิก โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับสมาชิกและประชาชนผู้สนใจให้เหมาะกับยุคสมัยของโลกดิจิทัลบางในบางประเด็น การเติบโตและพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันรุกคืบเข้าหาผู้คน ทำให้รูปแบบวิถีการใช้ชีวิต การดำเนินงานซึ่งอดีตใช้ความรู้หรือทักษะแบบหนึ่งซึ่งถือว่าเพียงพอแล้ว หากแต่เมื่อถึงวันนี้มีการแทนที่ด้วยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ผู้คนจึงต้องปรับตัวจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจะอยู่กับสิ่งที่เข้ามาแทนที่ให้ได้ต่อไป สอดคล้องกับ อติพร เกิดเรือง (2560) พบว่าการเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้จากยุคเดิมสู่ยุคดิจิทัล ต้องจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แม้สันติอโศกจะเป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในวัฒนธรรมเรียบง่าย ไม่หลงใหลในเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอะไรที่เกินความจำเป็นในชีวิต แต่ด้วยโลกดิจิทัลที่กำลังรุกเข้ามาในสังคมของสันติอโศกและกำลังก่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของสมาชิกของสันติอโศก ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวปรับทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา 2) เพิ่มปัจจัยการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้ดิจิทัล 4) พัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัล 5) การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง 6) สร้างโอกาสส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์ 7) การจัดองค์ความรู้ 8) พัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 9) พัฒนาเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ แม้ว่าสันติอโศกจะใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็นและเอื้อต่อการดำเนินงานเพื่อเป็นประโยชน์บุคคลทั่วไป (สมณะโพธิรักษ์, สัมภาษณ์ 2563) แต่การเข้ามามีอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อชีวิตคนนั้นไร้กำแพงกัน สมาชิกของสันติอโศกที่เข้าถึงได้นั้นสามารถได้เรียนรู้ข้อมูลมากมายมหาศาล สามารถเรียนรู้ได้สะดวกและง่ายขึ้นมาก ข้อมูลที่เรียนรู้ผ่านโลกดิจิทัลนั้นแฝงมาด้วยชุดข้อมูลความคิดความเชื่อค่านิยมซึ่งมีทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม มีทั้งที่เป็นเรื่องจริงหรือเรื่องเท็จ ซึ่งเมื่อคนเรียนรู้โดยไม่มีมาตรการกลั่นกรอง ผ่านกระบวนการ

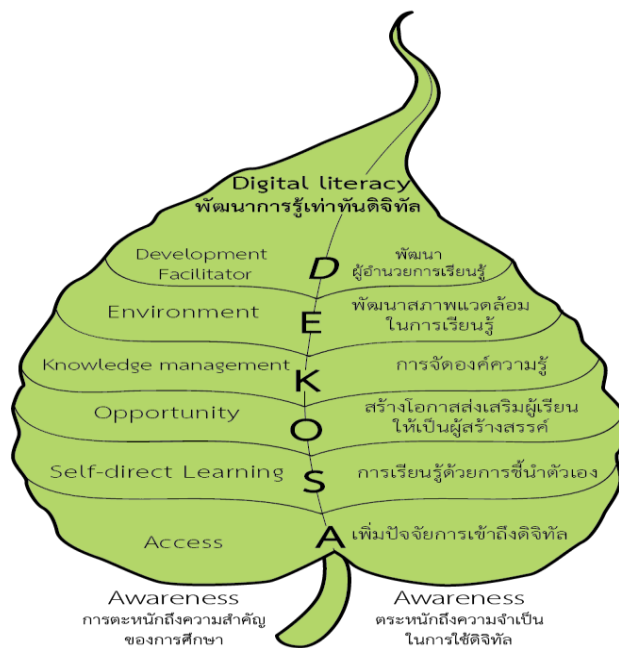
คิดอย่างรู้เท่าทันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงออกมาทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรืออาจนำมาสู่ความขัดแย้งแตกแยกทางความคิดของหมู่กลุ่มได้ เนื่องจาก เทคโนโลยีทำให้คนในสังคมใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการบริโภคข่าวสารและหาข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วโดยไม่มีข้อจำกัด

ดังนั้น การที่สมาชิกสันติอโศกในโลกดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นง่ายและสะดวกมากขึ้น มีการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะมีให้สมาชิกสันติอโศกเพื่อให้รู้เท่าทันโลกดิจิทัล สอดคล้องกับการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งเป็นการศึกษาที่อยู่กับคนทุกคน และเป็นโอกาสสำคัญในการเรียนรู้ จึงควรส่งเสริมให้สมาชิกในทุกระดับมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง นำตัวเองเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพจิตวิญญาณ และคุณภาพชีวิตของตนเองโดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเด็กและเยาวชนซึ่งอาจจะยังไม่ชัดเจนในเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาจสร้างโอกาสหรือส่งเสริมผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานจากตนเอง (พิชญ์สินี มะโน, 2562) ได้ให้ความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่วนสำคัญที่จะต้องเปลี่ยนแปลงคือหน่วยงานภายเอกชนที่ต้องให้ความสำคัญร่วมมือส่งเสริม สนับสนุนการเรียนนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลอง ลงมือทำจริงปฏิบัติจริง เพื่อค้นหาตัวเองและเลือกทำอาชีพหรือกิจกรรมให้ได้ตรงกับความสนใจและถนัด

อีกหนึ่งทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัลการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ผู้จัดหรือครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ วิชาณา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2563) ได้กล่าวว่า ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรม การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเติบโตไปพร้อม กับความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับผู้เรียน เนื่องด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น บทบาทของครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้สอนไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ฉะนั้นการสนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทางด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัลด้วยหลักการ ASOKE'D Model ดังแผนภูมิภาพ

ภาพที่ 3: ทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล

จากแผนภูมิภาพทิศทางการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัล เพื่อนำไปเป็นทิศทางการพัฒนาส่งเสริมการจัดการศึกษาของสันติอโศกให้เหมาะสมกับโลกดิจิทัล ได้แก่

A–Awareness: การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ว่าการศึกษาใดเป็นสาระสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์และการศึกษาใดที่เกินความจำเป็นของชีวิตมนุษย์

A–Access: เพิ่มปัจจัยการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สมาชิกหรือผู้เรียนได้เข้าถึงเครื่องมือโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้

A–Awareness: ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ว่ามีทั้งคุณประโยชน์และโทษภัยที่จะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งโดยส่วนตัว องค์กรและสังคมโดยรวม

D–Digital literacy: พัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัล เพื่อพัฒนาให้สมาชิกและผู้เรียนมีความรู้ทักษะความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสรรค์คุณค่าประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

S–Self–direct Learning: การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างมีความหมายและนำตนเองเข้าสู่ประสบการณ์จากการเรียนรู้

O–Opportunity: สร้างโอกาสส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มโอกาสให้สมาชิกหรือผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยการลงมือปฏิบัติและนำเสนอคุณค่าประโยชน์ของผลงาน

K-Knowledge Management: การจัดองค์ความรู้ ดำเนินการรวบรวมถอดบทเรียนขององค์ความรู้ที่มีทั้งการปฏิบัติธรรมและการประกอบสัมมาชีพ เพื่อใช้ในการถ่ายทอดสืบทอดองค์ความรู้ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ในรูปแบบโปรแกรมทางการศึกษา

E-Environment: สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ดำเนินจัดองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ทั้งสถานที่ บุคคล บรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการศึกษากับสมาชิกหรือผู้เรียน เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสะดวกและมีประสิทธิภาพ

D-Development Facilitator: พัฒนาผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้จัดการศึกษาให้มีใจรักในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสมรรถนะของผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้และรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล

สรุป

สรุปทิศทางในการจัดการศึกษาของสันติอโศกในโลกดิจิทัลนั้นมีการดำเนินการโดย สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัล จัดการองค์ประกอบทางการศึกษาทั้งแรงบัลดาลใจ โอกาส องค์ความรู้ สภาพแวดล้อมบรรยากาศและดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่ทำให้หน้าที่จัดการศึกษาเรียนรู้และนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเป็นผู้ที่เข้าถึง เข้าใจ ใช้สร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่าประโยชน์อย่างปลอดภัยในโลกดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การจัดการศึกษาของสันติอโศกที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนามนุษย์ ในส่วนการศึกษานอกระบบนั้น เพื่อให้ได้คุณภาพที่ดีจำเป็นต้องมีโปรแกรมทางการศึกษาหรือโครงการเฉพาะตามกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งวัตถุประสงค์เป้าหมาย การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเท่าทันและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายในการจัดการศึกษาของสันติอโศก อีกทั้งหากสันติอโศกสามารถจัดการศึกษาโดยนำความรู้กระบวนการศึกษามาใช้อย่างเป็นระบบจะก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยประเมินการจัดการศึกษาของสันติอโศกในแต่ละส่วน เพื่อนำผลที่ได้มาทำการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บรวบรวมองค์ความรู้ที่สันติอโศกใช้แก้ปัญหาที่มีอยู่มากมาย และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาชุมชนสังคมประเทศต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ ตามแนวคิดของสันติอโศก ด้วยทฤษฎีและแนวคิดการศึกษานอกระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามนุษย์ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และเผยแพร่เพื่อประโยชน์แก่วงการการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชลธิป ชาญชัยฤกษ์. (2558). *Think outside the box*. สืบค้นจาก https://www.culi.chula.ac.th/salc/images/Eng%20today/Eng.-57%20_Think%20outside%20the%20box.pdf
- ชาย โพธิ์สีดา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- พิชญ์สินี มะโน. (2562). ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุค DIGITAL DISRUPTION ต่อการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(1), 1-6.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2559). *รวมปณิธานพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การศึกษากับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วีชานา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 227-246.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2555). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สตีฟ แดส. (2561). *คลื่นลูกที่สามแห่งยุคอินเทอร์เน็ต*. นรา สุภัคโรจน์ (แปล). กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊ค.
- สมณะโพธิรักษ์. (2563). *สัมภาษณ์*, 23 เมษายน 2563.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2563). *Digital literacy คืออะไร*. สืบค้นจาก <https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักสถิติพยากรณ์.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *การเรียนรู้ดิจิทัลเทคโนโลยีโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อดิพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 6(1), 173-183.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2557). *คำจำกัดความ แนวคิดและลักษณะการศึกษาดลอดชีวิต การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรพร ชลสิริรุ่งสกุล. (2557). *Digital of Things สรรพสิ่งสื่อสารผ่านดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจมีเดีย.

Mediasmarts. (2020). *Digital Literacy Fundamentals*. Retrieved from <http://mediasmarts.ca/digitalmedia-literacy-fundamentals/digital-literacy-fundamentals>

Phrapalad Somchai Payogo (Damnoen). & Phumphonkhochasorn, P. (2020). The Development of the Innovative Model of School Administration in the Secondary Education Area Office 18. *Solid State Technology*, 63(2s), 2058–2065.

Phrapalad Somchai Payogo (Damnoen). et al. (2020). Factors Affecting Decision Making to Study Massive online open Course (MOOC) for Bachelor Degrees in Bangkok. *Solid State Technology*, 63(5), 4685–4694.